

SFPU PROSJEKT

Studentdrevet forskningsarbeid gjennom profesjonsrettede undervisningsgrupper. Samarbeidesprosjekt mellom studenter, praksislærere, faglærere og pedagogikklærere.

Teoretisk rammeverk: Mattias Øhra

SFPU prosjektet søker å fremme en opplevelses- og erfaringsbasert pedagogikk som rammeverk for en praksisnær og levende lærerutdanning. Utgangspunktet er at opplevelser først blir til erfaring når de bearbeides i dialog og kobles til fag og praksis, noe som styrker profesjonell dømmekraft. Med inspirasjon fra fenomenologi og affektiv nevrovitenskap vises hvordan kropp, følelser og relasjoner er grunnleggende for læring. SFPU-prosjektet fungerer som praksis eksempel, der studentenes egne praksisopplevelser gis forrang fremfor forhåndsdefinerte oppgaver. Dette illustrerer hvordan studenters praksisopplevelser kan være drivkraft for motivasjon, medvirkning og integrasjon av teori og praksis. En opplevelses- og erfaringsbasert pedagogikk danner et grunnlag for en undervisning preget av tillit, anerkjennelse og relasjonell avstemming. Den peker på et skifte fra å lære av til å lære med andre, der læring forstås som deltakelse i et relasjonelt og situert fellesskap, nært forbundet med en felles utforskning av verden.

We feel, therefore we learn». Følelsenes pedagogiske potensial

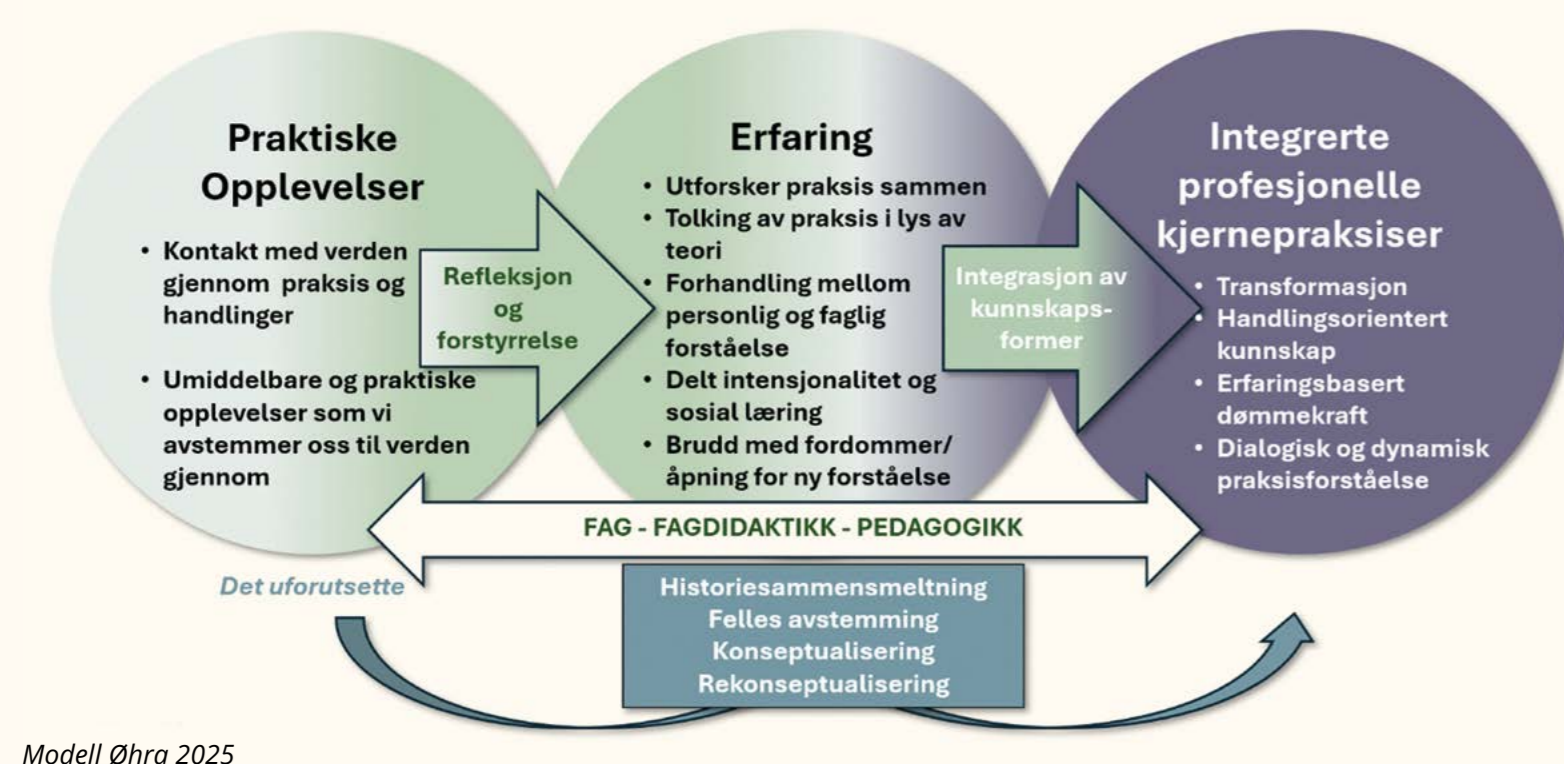
Siri Hustvedt viser til nevroforskeren Jaak Pankas som forklarer at kognitive funksjoner er erfaringsavhengige og må innfatte sansning, tenkning og resonering, og at de er bygd på emosjonelle eller affektive fundament som oppsto med pattedyrenes utvikling. I dette ligger det en svært viktig distinksjon i forhold til læring, utvikling og subjektivering. «Følelser er av vesentlig betydning for konsolidering av minner og derfor for læring» (Hustvedt 2020:29). LeDeux skriver: «Because emotion systems coordinate learning, the broader the range of emotions that a child experience the broader will be the emotional range of the self that develops» (LeDeux 2003:322). LeDeux viser til hvor stor innflytelse følelsesopplevelser har på ulike systemer i hjernen samtidig. Følelsesmessige opplevelser aktiverer hjernen i mye større grad enn roligere, kognitive aktiviteter (Ibid).

«Fordi hjernesystemer typisk er aktive i emosjonelle enn ikke-emosjonelle tilstander, og intensiteten i sinnsbevegelsen er større, er muligheten for koordinert læring på tvers av hjernesystemer større i emosjonelle tilstander. Ved å koordinere parallell plastisitet i hele hjernen fremmer emosjonelle tilstander utviklingen og integreringen av selvet» (LeDeux 2003:322. I Hustvedts oversettelse. Hustvedt 2020:29,30).

I et slikt perspektiv er læring og kulturell overføring ikke først og fremst informasjonsbasert, men affektiv og relasjonell. Man kommer inn i en kultur ved å delta i dens rytmer og stemninger – ved å føle seg fram til hvordan man skal være, handle og respondere i ulike situasjoner. Dette er ikke en prosess man nødvendigvis kan forklare, men som man lærer ved å være avstemt med andre. Ved å skille mellom det å lære av og det å lære med får man en større erkjennelse av hvordan meningsbærende praksiser og verdier ofte formidles i det uformulerte, det implisitte og det kroppsnære (Tomasello 1999, 2021 og 2024. Honneth 2019. Dreyfus 2013. Dreyfus & Taylor 2015)

Avstanden mellom kunnskap om undervisning og kunnskap i undervisning

Fra å lære av, til å lære med. En opplevelses- og erfaringsbasert pedagogikk

Gjennom integrasjon av opplevelser i praksis, med fag, fagdidaktikk og pedagogikk, i samtale og refleksjon, utvikles en form for pedagogikk for den praktiske skolen: en helhetlig, levende og erfaringsnær tilnærming til lærerrollen. Dette er ikke en teknisk anvendelse av teori, men en transformativ prosess hvor opplevelser, erfaring og fagkunnskap smelter sammen i handling. Den transformativ dimensjonen ligger i det å være autentisk deltaker i et praksisfellesskap. Å være autentisk betyr ikke å være isolert, men å handle med forståelse av at ens eksistens alltid er situert og sammenvevd med verden og andre (Shared attunement). Dermed finnes det også en eksistensiell plikt til å være til stede for andre, uten å miste seg selv i det sosiale. (Øhra 2025, Taylor 1989 og 2008. Honneth 2005. Dreyfus 2013. Dreyfus & Taylor 2015).

Det profesjonelle skjønn

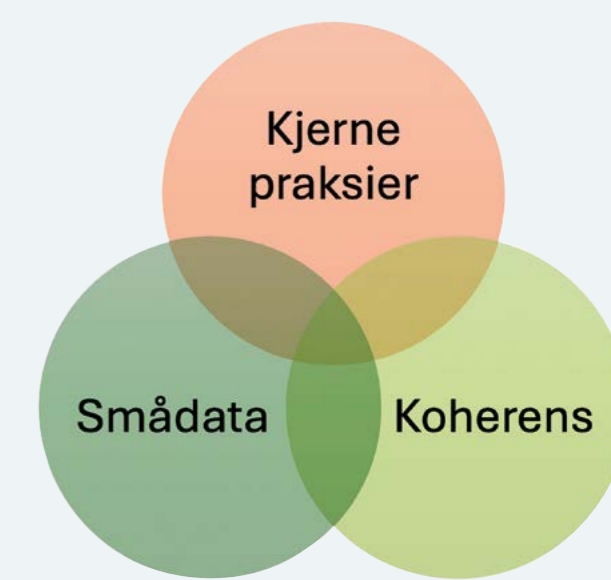
Profesjonell kunnskap som situert og kollektiv: Kunnskap utvikles i sosiale praksiser og må forstås i lys av kollektive normer og verdier for god undervisning.

SMÅDATA: Smådata beskrives som den presise, tilgjengelige, mangfoldige, nære og meningsfulle informasjonen som kommer fram når eksempelvis lærere knytter sin kunnskap om elevers læring sammen med sine egne og kollegers erfaringer med elever, undervisningsoppgaver og annen betydningsfull hverdagskontekst for læring (Sahlberg 2018).

KOHERENS: Vi vet at lærerutdanningen ikke helt lykkes med å skape en god nok sammenheng mellom det som foregår av læringsaktiviteter på campus og det som er skolens behov og virkelighet der ute. Antonovsky (2012) fremhever begrepet Sense of Coherence (SOC), som omfavner en forutsigbarhet og en opplevd sammenheng. Koherens innebærer meningskaping, samhold og sammenkoblinger (Moen 2025)

KJERNEPRAKSISER: Fra kunnskap om til kunnskap i praksis: Lærerutdanning må ikke bare handle om å tilegne seg kunnskap om undervisning, men om å utvikle kunnskap gjennom og i undervisning. Grossman (2009,2019) peker på kjernepraksiser som en strukturerende ide rundt det å skape koherens i lærerutdanningen. Lærerstudentene skal møte de samme sentrale praksisene på tvers av campus (undervisning, teori og refleksjon), praksisskoler (autentiske undervisningssituasjoner) og gjennom veiledning (gjennom tilbakemeldinger og vurdering)

● For å realisere dette introduserer Grossman et al. (2009, 2018) tre nøkkelkomponenter: Decomposing, Representing og Approximating practice.

Decomposing, Representing og Approximating practice

Forfatterne foreslår en triade av aktiviteter som skal støtte læring i praksis:

Representations of practice

Hvordan undervisning kan vises fram gjennom video, observasjon eller modellering. (Profesjonsworkshop & Profesjonsverksted)

Decompositions of practice

Hvordan komplekse praksiser kan brytes ned i håndterbare komponenter. (Profesjonsworkshop & Profesjonsverksted)

Approximations of practice

Hvordan lærerstudentene kan øve seg på undervisning i trygge, støttede rammer før de møter elever (for eksempel gjennom rollespill, mikroundervisning eller klinisk veiledning. (Profesjonsworkshop & profesjonsverksted).

Grossman, P., Hammerness, K., & McDonald, M. (2009).
Grossman, P., & Pupik Dean, C. (2019).

Litteratur

- Antonovsky, A. (2012). Helsen mysterium. Den salutogene modellen. Gyldendal.
Dreyfus. H.L. (2013). Being-with Others. I: Wrathall. M.A.(Ed). The Cambridge Companion to Heidegger's Being and Time. Cambridge.
Dreyfus, H. L. & Taylor, C. (2015). Retrieving Realism. Cambridge: Harvard University Press.
Grossman, P., Hammerness, K., & McDonald, M. (2009). Redefining teaching, re-imagining teacher education. Teachers and Teaching: Theory and Practice, 15(2), 273-289. [tedd.org](http://tedd.orgtedd.org).
Grossman, P. (2018). Teaching Core Practices in Teacher Education. Harvard Education Press.
Grossman, P., & Pupik Dean, C. G. (2019). Negotiating a common language and shared understanding about core practices: The case of discussion. Teaching and Teacher Education, 80, 157-166. [researchgate.net](https://www.researchgate.net/publication/344111111).
Honneth, A. (2005). Organiseret selvrealisering – Individualiseringens paradokser. I R. Willig & M. Østergaard (Red.), Sociale patologier (s. 41-60). København: Hans Reitzels Forlag
Honneth, A. (2019). Tinglig-gjøring og Anerkjennelse. Cappelen Upopulære Skrifter.
Hustvedt, S. (2020). Hva er vi? Foredrag om Menneskets Vilkår. Essays. Aschehoug.
LeDeux, J. (2003). Synaptic Self. How Our Brains Become Who We Are. Penguin Books.
Taylor, C. (1989). Sources of the Self. The Making of the Modern Identity. Cambridge University Press.
Taylor, C. (2008). Autentisitetens etikk. Cappelen Upopulære Skrifter.
Tomasello, M. (1999). The Cultural Origins of Human Cognition. Cambridge, MA: Harvard University Press.
Tomasello, M. (2019). Becoming Human: A Theory of Ontogeny. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.
Tomasello, M. (2024). Agency and cognitive development. Oxford University Press.
Øhra, M. (2025). En opplevelses- og erfaringsbasert pedagogikk I: Berg, P., Laugerud, S. & Øhra, M. (2025) Red. Tillit som ressurs. Studier av tillit i barnehage, skole og høyere utdanning. [Manuskript innsendt for publisering] Universitetsforlaget.